Beräkning av respektive indikator

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Du som arbetar på en kontrollmyndighet kan följa upp kontrollen genom indikatorer. Lär dig mer i detalj om hur respektive indikators värden beräknas. Du kan till exempel ta reda på varför ett värde inte ser ut som du hade förväntat sig.

Beräkning för kommuner och Livsmedelsverket

Med hjälp av informationen nedan kan kommuner och Livsmedelsverket kontrollräkna och analysera olika värden i livsmedelskontrollen.

Begrepp som används

Begreppet *Riskbaserat kontrolltillfälle* definieras som planerad kontroll av en viss livsmedelsverksamhet ett visst datum. För verksamheter med mer än en verksamhetstyp kan kontroll av flera verksamhetstyper ingå i ett kontrolltillfälle.

Begreppet *Verksamhet* omfattar slakteri och vilthanteringsanläggningar, livsmedelsanläggningar i tidigare och sista led, huvudkontor för livsmedelsverksamhet, dricksvattenanläggningar och kontaktmaterialverksamheter.

1a. Tillräckligt med riskbaserad kontroll utförs

Antal utförda riskbaserade kontrolltillfällen jämförs med antal kontrolltillfällen enligt verksamheternas riskklassning.

- I beräkningen ingår de verksamheter som var aktiva under hela kalenderåret och som har en fastställd kontrollfrekvens (villkor: datum i fältet Registrerad/godkänd ska ej vara under rapporteringsåret, inget datum finns i fältet Upphörd, ett datum finns i fältet Riskklassningsdatum).
- Som utförda riskbaserade kontrolltillfällen räknas kontrolltillfällen under kalenderåret med kontrollorsak ”planerad”, som under kalenderåret utförts på de verksamheter som ingår enligt ovan.
- Antalet kontrolltillfällen enligt verksamheternas riskklassning räknas som summan av det antal kontroller som fastställts som kontrollfrekvens för myndighetens livsmedelsverksamheter enligt ovan, dividerat med fem.
- Indikatorn ska beräknas för en rullande femårsperiod. Det görs genom att var för sig summera antalet utförda kontroller enligt den andra punkten respektive antalet kontrolltillfällen enligt verksamheternas riskklassning enligt den tredje punkten. Därefter divideras antalet utförda kontroller under hela perioden med antalet kontrolltillfällen för hela perioden.
- Under de fyra första åren med den nya riskklassningsmodellen kommer antalet år som ingår i beräkningen av indikatorn successivt att ökas. Indikatorn under de första åren ska värderas med hänsyn taget till detta.

1b. Verksamheter med hög risk får tillräckligt många kontroller

Antal utförda riskbaserade kontrolltillfällen på högriskverksamheter jämförs med det antal riskbaserade kontroller som borde ha utförts enligt verksamheternas riskklassning.

- Högriskverksamheter definieras som livsmedelsverksamheter som har en beslutad kontrollfrekvens på 10 eller fler kontroller per 5 år. I beräkningen ingår de högriskverksamheter som var aktiva under hela kalenderåret och som har en fastställd kontrollfrekvens (villkor: ett datum finns i fältet Registrerad/godkänd, inget datum finns i fältet Upphörd, ett datum finns i fältet Riskklassningsdatum).
- Som utförda riskbaserade kontrolltillfällen räknas kontrolltillfällen under kalenderåret med kontrollorsak ”planerad”, som utförts på de högriskverksamheter som ingår enligt ovan.
- Antalet kontrolltillfällen enligt verksamheternas riskklassning räknas som summan av det antal kontroller som fastställts som kontrollfrekvens för de ingående verksamheterna, dividerat med fem.
- Indikatorn ska beräknas för en rullande femårsperiod. Det görs genom att var för sig summera antalet utförda kontroller enligt den andra punkten respektive antalet kontrolltillfällen enligt verksamheternas

riskklassning enligt den tredje punkten. Därefter divideras antalet utförda kontroller under hela perioden med antalet kontrolltillfällen för hela perioden.
- Under de fyra första åren med den nya riskklassningsmodellen kommer antalet år som ingår i beräkningen av indikatorn successivt att ökas. Indikatorn under de första åren ska värderas med hänsyn taget till detta.

1c. Spårbarhet kontrolleras

Andel livsmedelsanläggningar som kontrollerats avseende spårbarhet under de senaste fem åren.

- Verksamheter som ingår i beräkningen är de som uppfyller följande villkor:
  * Verksamheten ska vara registrerad eller godkänd. Villkor: Verksamheten ska vid den senaste rapporteringen ha uppgiften *Registrerad* eller *Godkänd* i fältet *Registrerad/godkänd*.
  * Verksamheten ska ha varit aktiv under fem kalenderår. Villkor: verksamheten ska finnas med i rapporteringen under de fem senaste rapporteringarna. Matchningen görs på anläggnings-/verksamhetsid. Verksamhetsid är ett nytt namn från och med 2024 på samma uppgift som t.o.m. 2023 kallas anläggningsid.
  * Verksamheten ska vara en livsmedelsanläggning. Villkor: Verksamheter ska i den senaste rapporteringen ha någon av de huvudsakliga inriktningarna *Livsmedelsanläggning sista led*, *Livsmedelsanläggning tidigare led* eller *Huvudkontor livsmedelsverksamhet.*
  * Verksamheter med den huvudsakliga inriktningen *Livsmedelsanläggning i sista led* ska bara ingå i beräkningen om de rapporteras med en eller flera av aktiviteterna *Inköp av livsmedel, Grossistverksamhet, Tillverkning av livsmedel från råa animaliska produkter för andra livsmedelsanläggningar* och/eller *Tillverkning av livsmedel utan råa animaliska råvaror för andra livsmedelsanläggningar*.
- Verksamheterna anses vara kontrollerade avseende spårbarhet om någon av rapporteringspunkterna H01-H14 angivits som kontrollerad (med eller utan avvikelse) någon gång under femårsperioden. För verksamheter med flera verksamhetstyper anses verksamheten vara kontrollerad om någon av verksamhetstyperna är kontrolleras.

2. Kontrollen ger effekt

Andel avvikelser som åtgärdats inom ett år.

- En avvikelse är ett kontrollresultat med bedömningen *Avvikelse*. IT-stödsystemen ger varje avvikelse ett ID-nummer, kallat *Avvikelse-ID*. Avvikelser kan uppstå vid kontroll med kontrollorsakerna *Planerad, Händelsestyrd* och *Uppföljning av avvikelse som saknar ID*.
- Följande avvikelser ingår i beräkningen:
  - Avvikelsen ska vara kopplade till en verksamhet som rapporteras som registrerad eller godkänd (villkor: ett värde finns i fältet *Registrerad/godkänd datum*).
  - Avvikelsen har konstaterats vid en kontroll med orsakskod *Planerad* eller *Händelsestyrd* under basåret. Basåret definieras som kalenderåret före det år som rapporteringen och indikatorn avser.
  - Avvikelsen har **inte** vid en kontroll med ett senare datum rapporterats med bedömningen *Avskriven*.
  Avvikelser som är kopplade till verksamhetstyper som upphört under basåret eller under det år som rapporteringen avser anses vara avskrivna, såvida de inte hade statusen *Åtgärdad* när verksamheten upphörde.
- Som åtgärdad avvikelse räknas kontrollresultat med statusen *Åtgärdad* där avvikelse-ID matchar ett avvikelse-ID för en av de avvikelser som konstaterades under basåret.
- Som åtgärdad inom ett år räknas de avvikelser där det har passerat högst ett år (365 dagar) mellan den kontroll där avvikelsen konstaterades och den kontroll där avvikelsen rapporterades som åtgärdad.

3. Rättssäkra myndighetsåtgärder vid avvikelser

Andel avvikelser som förenats med myndighetsåtgärder som innebär åtgärdskrav i samband med att de konstateras.

- Det totala antalet avvikelser: Avvikelser som konstaterats vid en kontroll med kontrollorsak ”planerad” eller ”händelsestyrd” under perioden 1 oktober året före det år som rapporteringen avser till och med 30 september det år som rapporteringen avser.

- Antal avvikelser som förenats med myndighetsbeslut som innebär åtgärdskrav i samband att de konstateras: De avvikelser, av det totala antalet avvikelser enligt förra punkten, som kopplats till minst en myndighetsåtgärd (som innebär ett åtgärdskrav) innan de följts upp. Uppföljningsperioden blir då 1 okt året före rapporteringsåret t.o.m. 31 dec rapporteringsåret.
- Myndighetsåtgärd som innebär ett åtgärdskrav: Alla myndighetsåtgärder som används i myndighetsrapporteringen *utom* Åtalsanmälan och Sanktionsavgift.

Beräkning för länsstyrelser

Med hjälp av informationen nedan kan länsstyrelser kontrollräkna och analysera olika värden i livsmedelskontrollen. För länsstyrelserna beräknas alla indikatorer per kalenderår.

1a. Tillräckligt med riskbaserad kontroll utförs

Andel utförda riskbaserade kontroller av det antal som tilldelats i nationella kontrollplaneringen.

- Antal tilldelade kontroller per länsstyrelse framgår av nationella kontrollplaneringen, som finns på NKP-webben.
- Som bas för antal utförda kontroller används till och med uppföljningen av år 2025 kontroller med någon av kontrollorsakerna som innehåller ordet ”riskbaserad”. Från och med uppföljningen av år 2026 används kontroller med kontrollorsaken *Nationellt planerad riskbaserad kontroll*. Om fler kontroller än de tilldelade har utförts per bransch så ingår de överskjutande inte vid beräkning av indikatorn. Kontroller som utförts på andra branscher än de tilldelade räknas inte med, såvida det inte är kontroller som tilldelats som ”valfria” och ersatt tilldelade som inte kunnat utföras. En kontroll räknas en gång även om en anläggning har både huvudsaklig och sekundär produktionsinriktning som omfattas av den nationella kontrollplaneringen.

1c. Spårbarhet kontrolleras

Andel av de genomförda riskbaserade kontrollerna där området spårbarhet har kontrollerats.

- Som genomförd riskbaserad kontroll räknas till och med uppföljningen av år 2025 kontroller med kontrollorsak som innehåller ordet *riskbaserad*. Från och med uppföljningen av år 2026 räknas kontroller med kontrollorsakerna *Nationellt planerad riskbaserad kontroll* och *Övrig planerad riskbaserad kontroll*.
- Som kontroll där området spårbarhet har kontrollerats räknas kontrolltillfällen där minst en av rapporteringspunkterna 18.1–18.5 ska ha markerats med avvikelse eller utan avvikelse.

2. Kontrollen ger effekt

Andel av det totala antalet avvikelser som åtgärdats inom ett år.

- Det totala antalet avvikelser är rapporteringspunkter med värdet *avvikelse* som rapporterats vid en kontroll som inte är uppföljande och som är utförd året före det år som indikatorn avser (villkor: kontrollen har en kontrollorsak som **inte** innehåller ordet ”uppföljande”).
- Antalet åtgärdade avvikelser hämtas från uppföljande kontroller som inträffat senare än den kontroll där avvikelserna konstaterades och som gjorts vid samma anläggningar som där avvikelserna konstaterades (villkor: samma anläggnings-id, kontrollorsaken innehåller ordet ”uppföljande”). Den uppföljande kontrollen kan infalla samma kalenderår som avvikelsen konstaterades, eller kalenderåret efter.
- Antalet åtgärdade avvikelser är avvikelser där en rapporteringspunkt vid en uppföljande kontroll rapporteras som *Utan avvikelse* inom ett år efter att samma rapporteringspunkt rapporterats med *Avvikelse*.
- Avvikelser som är kopplade till anläggningar som upphört inom ett år från det att avvikelsen konstaterades räknas bort, såvida avvikelsen inte blivit uppföljd *utan avvikelse* innan anläggningen upphörde.

3. Rättssäkra myndighetsåtgärder vid avvikelser

Andel av avvikelserna som konstateras under ett kalenderår jämförs med det totala antalet avvikelser som åtföljs av beslut med krav på åtgärder vid den kontroll där avvikelsen konstaterades.

- Det totala antalet avvikelser räknas som avvikelser som konstaterats vid planerade och händelsestyrda kontroller.
- Antalet avvikelser som förenats med krav på åtgärder räknas som antalet avvikelser där det vid samma kontroll finns en myndighetsåtgärd (förutom åtalsanmälan och sanktionsavgift) med en korresponderade orsak.

Beräkning nationellt

Med hjälp av informationen nedan kan kontrollmyndigheter förstå och olika värden nationellt i livsmedelskontrollen.

1a. Tillräckligt med riskbaserad kontroll utförs

Andelen av de planerade riskbaserade kontrolltillfällena som utförts.

- Antalet planerade riskbaserade kontrolltillfällen beräknas genom att summera ihop kontroller enligt riskklassning respektive tilldelade kontroller för alla myndigheter, beräknat enligt beskrivningen för kommuner och Livsmedelsverket respektive för länsstyrelser.
- Antalet utförda riskbaserade kontrolltillfällen beräknas genom att summera ihop genomförda kontroller för alla myndigheter beräknat enligt beskrivningen för kommuner och Livsmedelsverket respektive för länsstyrelser.
- Indikatorn beräknas per kalenderår.

1b. Verksamheter med hög risk får tillräckligt många kontroller

- Det totala antalet utförda riskbaserade kontrolltillfällen jämförs med det totala antal kontrolltillfällen som borde ha utförts enligt verksamheternas riskklassning respektive enligt nationella kontrollplaneringen.
- Indikatorn beräknas per kalenderår.

1c. Spårbarhet kontrolleras

Mäter i vilken utsträckning livsmedelsanläggningar kontrolleras avseende spårbarhet.

- Andelen livsmedelsverksamheter i leden efter primärproduktionen som minst en gång under de senaste fem åren kontrollerats avseende spårbarhet, se beräkning av indikatorn på myndighetsnivå för kommuner och Livsmedelsverket.
- Andelen genomförda riskbaserade kontroller i primärproduktionen där spårbarhet kontrollerats, se beräkning av indikatorn på myndighetsnivå.
- Resultaten för de två indikatorerna vägs samman, där en viktning görs utifrån den andel av de riskbaserade kontrollerna för det senaste året som planerats för respektive kategori av myndighet.

2. Kontrollen ger effekt

Andel åtgärdade avvikelser av det totala antalet avvikelser i Sveriges livsmedelskontroll.

- Hur man tar fram antal avvikelser och antal åtgärdade avvikelser framgår i beskrivningen av respektive indikator på myndighetsnivå.

3. Rättssäkra myndighetsåtgärder avvikelser

Andel avvikelser som åtföljs av myndighetsåtgärd med krav på åtgärd i samband med att de konstateras, i Sveriges livsmedelskontroll.

- Det totala antalet avvikelser: Summan av antalet avvikelser respektive antalet kontroller med avvikelse för alla kontrollmyndigheter.
- Antal avvikelser som förenats med myndighetsbeslut i samband att de konstateras: Summan av antalet avvikelser som förenats med myndighetsåtgärd för alla kontrollmyndigheter.
- För beräkning av antal avvikelser och antal myndighetsåtgärder, se beskrivning av indikatorn på myndighetsnivå.

4. Kontrollen ger ett likvärdigt utfall

Andel av kontrollmyndigheter som har ett värde inom plus/minus tio procentenheter från medianvärdet, när

man jämför hur benägna kontrollmyndigheterna är att rapportera avvikelse vid kontroll på vanliga kontrollpunkter. Länsstyrelsernas kontroll ingår inte i beräkningen.

- Som ”kontroller” räknas varje inrapporterad kontroll (alltså inte sammanslaget till kontrolltillfällen med samma datum) där kontrollorsaken är ”Planerad” och där rapporteringspunkt J03 och/eller J08 kontrollerats.
- Antalet kontroller med avvikelse beräknas som de av kontrollerna enligt ovan där en eller båda av rapporteringspunkterna J01 och J08 markerats som ”med avvikelse”.
- Andelen kontroller med avvikelse per myndighet beräknas genom att först summera antalet kontroller och antalet kontroller med avvikelse enligt ovan, för respektive myndighet. Resultatet anges som ett värde i procent med en decimal för respektive myndighet.
- Andelen kontrollmyndigheter som är inom plus/minus tio procentenheter beräknas genom att först fastställa medianvärdet för resultaten för de olika myndigheternas, och sedan jämföra det antal kontrollmyndigheter som ligger inom plus minus tio procentenheter från medianvärdet med det totala antalet kontrollmyndigheter som ingår i beräkningen.

Senast uppdaterad 12 maj 2026 Ansvarig grupp ROR_LLK